

پایش تحولات تجارت جهانی شماره ۱۰۱

بهمن ۱۴۰۳

۳.....	تحولات جهانی
۳.....	آمدگی اروپا برای مقابله با تهدیدات تجاری ترامپ
۴.....	شکل‌گیری تدریجی نظام تحریمی آمریکا علیه چین
۵.....	تراشه‌های قدیمی چین زیر ذره‌بین آمریکا
۵.....	تعهد چین به سیاست‌های اقتصادی فعال‌تر در سال ۲۰۲۵
۶.....	تمایل شرکت‌های چینی به ایجاد پایگاه تولیدی در اروپا
۷.....	رشد اقتصادی بی‌سابقه در منطقه بانک توسعه اوراسیا در سال ۲۰۲۴
۸.....	تحولات منطقه‌ای
۸.....	برنامه جامع امارات برای تقویت جایگاه جهانی در تجارت و سرمایه‌گذاری
۹.....	تجارت خارجی ۷۶۰ میلیارد دلاری امارات در سال ۲۰۲۴
۹.....	پیش‌بینی رشد ۴,۵ درصدی تولید ناخالص داخلی کشورهای خلیج فارس در سال ۲۰۲۵
۱۰.....	سرمایه‌گذاری‌های راهبردی چین در قزاقستان
۱۱.....	سرمایه‌گذاری عربستان در معدن کلیدی پاکستان
۱۱.....	تلاش ترکیه برای افزایش تجارت با سوریه
۱۲.....	برنامه پنج‌ساله عراق برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی
۱۳.....	احداث اولین شهر صنعتی تخصصی آهن و فولاد در عراق
۱۳.....	توافق عربستان و یمن بر سر تاسیس ۳ شرکت مشترک و اجرای ۶ ابتکار توسعه‌ای
۱۴.....	قطر تهدید به توقف صادرات گاز به اروپا کرد
۱۵.....	فرصت‌های اقتصادی در امارات برای سرمایه‌گذاران ترکیه
۱۵.....	رشد ۳۳,۴ درصدی مازاد تجاری قزاقستان در ۱۰ ماهه نخست سال ۲۰۲۴
۱۶.....	قرارداد ۱۴۵ میلیون دلاری ساخت کارخانه سیمان در لوگر
۱۷.....	هزینه‌های اقتصادی تنش‌های ژئوپلیتیک در خاورمیانه در سال ۲۰۲۴
۱۸.....	ازبکستان مذاکرات پیوستن به سازمان تجارت جهانی را با آمریکا به پایان رساند

تحولات جهانی

آمادگی اروپا برای مقابله با تهدیدات تجاری ترامپ

تهدیدهای دونالد ترامپ (رئیس‌جمهور منتخب ایالات متحده) مبنی بر اعمال تعرفه بر متحدان و دشمنان، نگرانی‌های گسترده‌ای را در میان شرکت‌ها و دولت‌های اروپایی برانگیخته و احتمال وقوع یک جنگ تجاری فرآتلاننتیکی را افزایش داده است. برنامه‌های اولیه اروپا برای مقابله با چنین تهدیداتی، شامل تلاش‌های محرمانه در بالاترین سطوح کمیسیون اروپا، نسبت به دوره نخست ریاست‌جمهوری ترامپ، فعال‌تر و پیش‌دستانه‌تر است. با این حال، پیچیدگی سیاست‌ها و کندی تصمیم‌گیری در برخی بخش‌های اروپا، از جمله فروپاشی دولت‌های فرانسه و آلمان و تلاش‌های اتریش و بلژیک برای تشکیل ائتلاف‌های حاکمیتی، موانع قابل توجهی را ایجاد کرده است.

در حالی که توافق روشنی در مورد نحوه پاسخ به اقدامات احتمالی ترامپ وجود ندارد، برخی مقامات اروپایی طرفدار اتخاذ راهبردهای تلافی‌جویانه در برابر تعرفه‌های جدید احتمالی بر صادرات اروپا هستند و گروهی دیگر، مذاکره را ترجیح می‌دهند. ترامپ در پیامی در شبکه اجتماعی Truth Social تاکید کرده است که اتحادیه اروپا باید کسری تجاری خود با ایالات متحده را با خرید گسترده نفت و گاز جبران کند، وگرنه تنها گزینه اعمال تعرفه خواهد بود. این تهدیدها در شرایطی مطرح می‌شود که اقتصاددانان هشدار داده‌اند جنگ تجاری می‌تواند جریان کالاها و خدمات را مختل کرده و به رشد اقتصادی آسیب برساند. ضعف اقتصاد اروپا پس از همه‌گیری **کووید** و بحران‌های سیاسی اخیر، آسیب‌پذیری این قاره را افزایش داده است. چنین تعرفه‌هایی می‌توانند روابط تجاری بزرگ ایالات متحده و اتحادیه اروپا را که در سال ۲۰۲۳ بیش از ۱٫۵ تریلیون دلار تبادل کالا و خدمات داشته‌اند، تهدید کند. اروپا که یکی از بزرگ‌ترین خریداران گاز طبیعی مایع از ایالات متحده است، در صورت تشدید تنش‌ها با چالش‌های بیشتری مواجه خواهد شد. در نخستین دوره ریاست‌جمهوری ترامپ، تعرفه‌های اعمال شده بر فولاد و آلومینیوم اروپایی نه تنها کسری تجاری آمریکا را کاهش نداد، بلکه باعث افزایش آن شد.

همزمان، مدیران و رهبران سیاسی اروپا نگرانند که افزایش تنش تجاری میان ایالات متحده و چین، اثرات جانبی منفی برای اروپا داشته باشد. صادرات کالاهای ارزان قیمت چین ممکن است به بازارهای اروپایی روانه شود و فشار اقتصادی بیشتری بر این قاره وارد کند. کمیسیون اروپا در حال بررسی اثرات احتمالی تعرفه‌های ترامپ بر کشورهای عضو و بخش‌های اقتصادی مختلف است. این گروه همچنین در حال تهیه فهرستی از محصولات آمریکایی است که می‌توانند هدف اقدامات تلافی‌جویانه قرار گیرند. با این حال، این مذاکرات هنوز در مراحل اولیه قرار دارند و مشورت‌های رسمی با کشورهای عضو انجام نشده است، چرا که هرگونه اقدام زودهنگام ممکن است به عنوان تمایل اتحادیه اروپا به تشدید تنش‌ها تلقی شود. ایگناسیو گارسیا برچرو (مدیر سابق تجارت در کمیسیون اروپا) پیشنهاد کرده است که مقامات اروپایی واردات از ایالات متحده، به ویژه در زمینه انرژی و صنایع دفاعی، را افزایش دهند تا در مذاکرات با ترامپ امتیازات بیشتری کسب کنند. وی تاکید

کرد که ترکیب مذاکره و آمادگی برای اقدامات تلافی‌جویانه، راهبردی موثر برای حفظ اعتبار در مذاکرات است. برخی شرکت‌ها (مانند ایرباس) هزینه‌های ناشی از تعرفه‌های جدید را به مشتریان منتقل خواهند کرد، در حالی که دیگران به دنبال تغییر مکان زنجیره تامین یا تولید خود خواهند بود.

در نهایت، گروه‌های تجاری اروپایی به شرکت‌ها هشدار داده‌اند که باید برای شرایط دشوارتر آماده شوند. اتاق بازرگانی و صنعت مونیخ و بایرن علیا (کیرشبرگ) از اعضای خود خواسته‌اند که سناریوهای مختلف را برای برنامه‌ریزی تجاری خود همین حالا بررسی کنند. مجموعه این اقدامات نشان می‌دهد که اروپا در حال آماده‌سازی برای مقابله با تهدیدات احتمالی ترامپ است، هرچند که چالش‌های داخلی و خارجی متعددی پیش روی آن قرار دارد.

شکل‌گیری تدریجی نظام تحریمی آمریکا علیه چین

اخیرا موسسه پیترسون در گزارشی جامع روند گسترش تحریم‌های ایالات متحده علیه چین، به ویژه در دوران دولت‌های ترامپ و بایدن، را تحلیل کرده است. این گزارش افزایش بی‌سابقه این تحریم‌ها را در قالب یک سیاست دوحزبی بررسی کرده و پیامدهای آن را برای اقتصاد جهانی توضیح می‌دهد. تشدید تحریم‌ها در دولت‌های ترامپ و بایدن: دولت ترامپ سه برابر بیش‌تر از چهار دولت پیشین، نهادهای چینی را به فهرست تحریم‌ها اضافه کرد. دولت بایدن نیز این روند را ادامه داد و صنایع کلیدی مانند هوش مصنوعی، نیمه‌رساناها و رایانش کوانتومی را هدف قرار داد. بنابراین در این راستا برنامه‌هایی نظیر (Entity List)، فهرست افراد و نهادهای خاص (SDN) و فهرست مجتمع نظامی-صنعتی به کار گرفته شدند. به طور مثال، Entity List صادرات فناوری را محدود کرده و تاکنون ۹۰۵ نهاد چینی به آن افزوده شده است. تحریم‌ها موجب کاهش ۱۳۰ میلیارد دلاری ارزش بازار شرکت‌های آمریکایی و از دست دادن مشتریان در چین شده‌اند. در همین حال، چین با توسعه تامین‌کنندگان داخلی، تاثیر تحریم‌ها را کاهش داده و نوآوری بومی را تقویت کرده است. گرچه تحریم‌ها ابزار موثری هستند، اما گاهی متحدان ایالات متحده را دچار تردید کرده و اهداف مورد نظر را به طور کامل محقق نکرده‌اند. برای نمونه، تحریم‌ها تاثیر چندانی بر تغییر رفتار چین در هنگ‌کنگ نداشته‌اند. سیاست‌گذاران آمریکایی با دشواری میان تحقق اهداف امنیت ملی و کاهش زیان‌های اقتصادی برای شرکت‌های داخلی مواجه هستند. بهبود هماهنگی میان نهادهای دولتی و همکاری با متحدان از جمله پیشنهاداتی است که می‌تواند اثربخشی این تحریم‌ها را افزایش دهد. این گزارش بر اهمیت توازن میان ظرفیت اجرایی، اثرات اقتصادی و پیامدهای ژئوپلیتیکی تحریم‌ها تاکید دارد و نشان می‌دهد که ایالات متحده برای حفظ موقعیت خود در رقابت با چین باید راهبرد دقیقی اتخاذ کند.

تراشه‌های قدیمی چین زیر ذره‌بین آمریکا

ایالات متحده تحقیقات جامعی در مورد تولید تراشه‌های قدیمی (Legacy Chips) در چین آغاز کرده است. کاترین تای (نماینده تجاری آمریکا) اظهار داشت که چین از راهبردهای ضد رقابتی و غیر بازاری برای تسلط بر بازار داخلی و جهانی نیمه‌هادی‌ها استفاده می‌کند. او تاکید کرد که این سیاست‌ها می‌توانند به تضعیف رقابت‌پذیری صنایع آمریکایی، آسیب به زنجیره‌های تامین حیاتی و به خطر افتادن امنیت اقتصادی ایالات متحده منجر شوند. این تحقیقات بر تولید نیمه‌هادی‌های قدیمی یا تراشه‌های بالغ (Mature-Node) متمرکز است که در حوزه‌های مختلف از جمله خودرو، لوازم خانگی، تجهیزات پزشکی، هوافضا، شبکه‌های مخابراتی و تسلیحات نظامی کاربرد دارند. همچنین، تاثیر اقدامات چین بر تولید زیرلایه‌های کاربرد سیلیکون و سایر مواد اولیه مورد استفاده در نیمه‌هادی‌ها بررسی خواهد شد تا مشخص شود آیا این سیاست‌ها به تجارت آمریکا آسیب می‌رساند یا خیر. تحقیق جدید در چارچوب بخش ۳۰۱ قانون تجارت ۱۹۷۴ آغاز شده و قرار است در دولت ترامپ ادامه یابد. این همان قانونی است که برای اعمال تعرفه‌های گسترده بر واردات چینی در دوره اول ریاست‌جمهوری ترامپ استفاده شد. جینا ریموندو (وزیر بازرگانی آمریکا) تاکید کرد که دوسوم محصولات آمریکایی به تراشه‌های قدیمی چینی وابسته‌اند و نیمی از شرکت‌های آمریکایی از منشا این تراشه‌ها بی‌اطلاع بودند. او این مسئله را «بسیار نگران‌کننده» توصیف کرد و برنامه چین برای تسلط بر ظرفیت تولید جهانی تراشه‌های قدیمی تا سال ۲۰۳۰ را تهدیدی جدی دانست. در سال‌های اخیر، واشنگتن با تشدید کنترل‌های صادراتی سعی کرده مانع خرید برخی قطعات آمریکایی توسط شرکت‌های چینی شود. دولت بایدن نیز اعلام کرده است که از سال آینده تعرفه‌های بیشتری بر تراشه‌های قدیمی چینی اعمال خواهد شد. در مقابل، پکن این محدودیت‌ها را به شدت محکوم کرده و آن‌ها را مغایر با قوانین تجارت جهانی دانسته است. این تحقیقات جدید نشان‌دهنده شدت یافتن رقابت میان آمریکا و چین بر سر تسلط بر فناوری‌های کلیدی و نقش راهبردی نیمه‌هادی‌ها در امنیت اقتصادی و ملی است.

تعهد چین به سیاست‌های اقتصادی فعال‌تر در سال ۲۰۲۵

شی جین‌پینگ (رئیس‌جمهور چین) در پیام سال نو اعلام کرد که تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۲۴ به بیش از ۱۳۰ تریلیون یوان (۱۷٫۸ تریلیون دلار) رسیده و چین در سال ۲۰۲۵ سیاست‌های اقتصادی فعال‌تری را برای تقویت رشد اقتصادی به کار خواهد گرفت. اقتصاد دوم جهان در سال جاری با چالش‌هایی مانند رکود در بازار املاک، افزایش بدهی‌های دولت‌های محلی و کاهش اعتماد مصرف‌کنندگان مواجه بوده است. صادرات، به عنوان یکی از نقاط قوت اقتصاد چین، ممکن است به دلیل افزایش تعرفه‌ها پس از بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید، تهدید شود. شی جین‌پینگ در سخنرانی خود تاکید کرد که چین با مجموعه‌ای از سیاست‌های منسجم توانسته به تغییرات محیط داخلی و خارجی پاسخ دهد و توسعه‌ای با کیفیت

بالا را پیگیری کند. او همچنین به اقدامات محرک اقتصادی اخیر اشاره کرد که شامل کاهش نرخ بهره و تسهیل مقررات خرید مسکن بوده است و هدف آن تقویت بازار املاک و افزایش تقاضای داخلی است.

رهبران ارشد چین اعلام کرده‌اند که سیاست پولی در سال ۲۰۲۵ انعطاف‌پذیر و بسته به شرایط تنظیم خواهد شد. همچنین، تمرکز بر افزایش مصرف داخلی و انتشار اوراق قرضه به ارزش ۳ تریلیون یوان (۴۱۱ میلیارد دلار) برای تحریک رشد اقتصادی از دیگر برنامه‌ها است. شی جین‌پینگ همچنین اعلام کرد که رشد اقتصادی چین در سال ۲۰۲۴ به حدود ۵٪ رسیده است که نشان‌دهنده دستیابی به اهداف رسمی کشور است. او در پیام خود گفت: «ما با وجود چالش‌های پیش‌رو، با تلاش و پشتکار می‌توانیم بر این موانع غلبه کنیم. همان‌طور که در گذشته در باد و باران رشد کرده‌ایم، در زمان‌های سخت نیز قوی‌تر خواهیم شد.» چین با هدف حفظ رشد پایدار اقتصادی و تسریع تحولات ساختاری، گام‌های مهمی برای تقویت جایگاه خود در اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۵ برمی‌دارد.

تمایل شرکت‌های چینی به ایجاد پایگاه تولیدی در اروپا

شرکت‌های چینی به دنبال راه‌اندازی کارخانه‌هایی در اروپای مرکزی و شرقی هستند تا تاثیر تعرفه‌ها و تنش‌های تجاری ناشی از شرایط ژئوپلیتیکی را کاهش دهند. گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد شرکت CTP (بزرگ‌ترین توسعه‌دهنده املاک لجستیکی و صنعتی در اروپا) پیش‌بینی کرده که تعداد مشتریان چینی آن در سال آینده بین ۱۰ تا ۱۵٪ افزایش یابد. این شرکت، با در اختیار داشتن ۱۲٫۶ میلیون متر مربع فضای صنعتی در ۱۰ کشور اروپایی، نقش مهمی در تسهیل سرمایه‌گذاری چینی‌ها ایفا می‌کند. تعرفه‌های جدید اتحادیه اروپا، که تا ۴۵٪ بر خودروهای برقی (EV) ساخت چین اعمال شده، به کاهش ۳۶ درصدی ارزش صادرات و ۲۳ درصدی حجم صادرات خودروهای برقی چینی به این منطقه منجر شده است. با این وجود، بازار اروپا همچنان برای خودروسازان چینی جذابیت دارد. شرکت‌هایی مانند SAIC Motor با ارائه مدل‌های هیبریدی و بنزینی (نظیر MG3 و MGZS) در تلاش برای حفظ جایگاه خود در بازار اروپا و رقابت با برندهای ژاپنی هستند. مدیر آسیای CTP اشاره کرده است که بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید می‌تواند فشارها بر صادرکنندگان چینی را تشدید کرده و شرکت‌ها را به انتقال خطوط تولید به اروپا ترغیب کند. این راهبرد، که «ساخت اروپا برای اروپا» نامیده می‌شود، به تامین‌کنندگان چینی کمک می‌کند تا به مشتریان نهایی در اروپا نزدیک‌تر شوند. پیش‌بینی می‌شود صادرات خودروهای مونتاژ شده در چین در سال ۲۰۲۵ به ۵٫۵۸ میلیون دستگاه برسد که نشان‌دهنده رشد ۱۴ درصدی نسبت به سال قبل است. با این حال، این میزان نسبت به افزایش ۲۹ درصدی پیش‌بینی شده برای سال جاری و رشد ۵۸ درصدی در سال ۲۰۲۳ کاهش قابل توجهی دارد. تحلیل‌ها حاکی از آن است که تقاضای روزافزون برای خودروهای هوشمند و هیبریدی در اروپا، فرصت‌های جدیدی را برای تولیدکنندگان چینی فراهم می‌کند. با وجود موانع تجاری، خودروسازان چینی با تنوع‌بخشی به محصولات و

تمرکز بر نوآوری در تلاش هستند رقابت‌پذیری خود را در بازارهای بین‌المللی حفظ کنند. این تلاش‌ها، همراه با راهبردهای هوشمندانه برای تطبیق با شرایط متغیر، می‌تواند به تقویت جایگاه جهانی صنعت خودرو چین و توسعه پایدار آن کمک کند.

رشد اقتصادی بی‌سابقه در منطقه بانک توسعه اوراسیا در سال ۲۰۲۴

بانک توسعه اوراسیا (EDB) اعلام کرد که منطقه تحت پوشش این بانک در سال ۲۰۲۴ رشد اقتصادی بی‌سابقه‌ای را تجربه کرده است، به طوری که نرخ رشد بیش از ۴٪ ثبت شد و از میانگین جهانی (۳,۲٪) فراتر رفت. این آمار در ۵ دسامبر طی ارائه پیش‌بینی‌های کلان اقتصادی بانک برای دوره ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۷ منتشر شد. با این حال، تحلیل‌گران پیش‌بینی می‌کنند که رشد اقتصادی این منطقه در سال ۲۰۲۵ به حدود ۳٪ کاهش یابد. این رشد چشم‌گیر نتیجه روندهای مثبت اقتصادی سال‌های اخیر است. گزارش بانک توسعه اوراسیا تحت عنوان «اقتصاد آسیای مرکزی: نگاهی جدید» که بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱ را پوشش می‌دهد، نشان داده است که تولید ناخالص داخلی^۱ منطقه از نظر اسمی هفت برابر و از نظر واقعی چهار برابر شده است. همچنین، ثروت مردم منطقه چهار برابر افزایش یافته و سرمایه‌گذاری‌های ورودی بیش از ۱۷ برابر شده است.

یوگنی وینوکورو (اقتصاددان ارشد بانک) اظهار داشت که منطقه آسیای مرکزی طی سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ با نرخ متوسط رشد ۴,۸ درصد، بسیار سریع‌تر از میانگین جهانی (۳,۴٪) رشد کرده است و تولید ناخالص داخلی اسمی این منطقه در سال ۲۰۲۴ احتمالاً از ۵۰۰ میلیارد دلار فراتر خواهد رفت. همچنین، جمعیت منطقه طی دو سال گذشته بیش از ۳٪ افزایش یافته و به ۸۰ میلیون نفر رسیده است که «فرصت جمعیتی» مهمی برای رشد اقتصادی در دهه‌های آینده فراهم می‌کند. این منطقه به دلیل جذابیت برای سرمایه‌گذاران، بازار پویا و موقعیت راهبردی برای حمل‌ونقل و ترانزیت به عنوان یک قطب اقتصادی شناخته می‌شود. با این حال، چالش‌هایی مانند موقعیت جغرافیایی محصور در خشکی، خطرات اقلیمی و زیست‌محیطی و توسعه نامتوازن منابع آبی و انرژی ممکن است مانع رشد بیشتر شوند.

کشورهای آسیای مرکزی در سال ۲۰۲۴ اقدامات مهمی برای مدیریت منابع آبی و انرژی انجام دادند. قزاقستان برنامه‌ای جامع برای مدیریت منابع آبی تا سال ۲۰۳۰ تصویب کرد که شامل فناوری‌های آبیاری صرفه‌جو در سطح ۱۵۰ هزار هکتار زمین کشاورزی است. ازبکستان نیز پروژه‌هایی برای صرفه‌جویی ۱۵ کیلومتر مکعب آب طی پنج سال آینده آغاز کرد. علاوه بر این، توافق‌نامه‌ای میان قزاقستان، قرقیزستان و ازبکستان برای ساخت نیروگاه آبی کامبار-آتا ۱ با حمایت بانک جهانی به امضا رسید.

بانک توسعه اوراسیا پیش‌بینی کرده است که اقتصاد قزاقستان در سال ۲۰۲۵ به رشد ۵,۵ درصدی تولید ناخالص داخلی دست یابد. این رشد ناشی از سیاست‌های حمایتی، افزایش تولید نفت و اجرای پروژه‌های زیرساختی خواهد بود. نرخ تورم قزاقستان

^۱ GDP

نیز پیش‌بینی می‌شود از ۷,۹٪ در سال ۲۰۲۴ به ۷,۳٪ در سال ۲۰۲۵ کاهش یابد، که به کاهش نرخ بهره پایه تا ۱۱,۲۵٪ تا پایان سال ۲۰۲۵ کمک خواهد کرد. در سطح جهانی، بانک توسعه اوراسیا پیش‌بینی کرده است که میانگین رشد اقتصادی در دوره ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۷ کمتر از دهه ۲۰۱۰ باشد. عواملی مانند کاهش بهره‌وری، ناکارآمدی توزیع نیروی کار و تکه‌تکه شدن ژئوپلیتیکی از موانع اصلی خواهند بود. انتظار می‌رود که قیمت نفت به دلیل کاهش تقاضا افت پیدا کند، اما قیمت فلزات به واسطه رشد پروژه‌های انرژی کم‌کربن افزایش خواهد یافت. همچنین، پیش‌بینی می‌شود که قیمت مواد غذایی پس از کاهش در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ دوباره افزایش یابد. رشد اقتصادی منطقه بانک توسعه اوراسیا در سال ۲۰۲۴ نه‌تنها بیانگر ظرفیت بالا این منطقه برای رقابت جهانی است، بلکه همکاری‌های منطقه‌ای و سرمایه‌گذاری‌های هوشمندانه می‌تواند این منطقه را به عنوان یکی از قطب‌های اقتصادی اوراسیا تثبیت کند.

تحولات منطقه‌ای

برنامه جامع امارات برای تقویت جایگاه جهانی در تجارت و سرمایه‌گذاری

امارات متحده عربی در سال ۲۰۲۵ برنامه‌ای جامع برای افزایش تعداد توافق‌نامه‌های مشارکت اقتصادی خود اعلام کرده است. این کشور که از سال ۲۰۲۱ تاکنون ۲۴ توافق‌نامه با کشورهای مختلف و ائتلاف‌های بین‌المللی به امضا رسانده، به دنبال گسترش همکاری‌های اقتصادی و ایجاد منافع مشترک است تا موقعیت خود را به عنوان قطب جهانی تجارت و سرمایه‌گذاری مستحکم‌تر کند. به گفته ثانی الزیودی (وزیر تجارت خارجی امارات) این برنامه بر توسعه تجارت آزاد مبتنی بر قواعد بین‌المللی، تشویق سرمایه‌گذاری‌های بیشتر و گسترش افق تبادلات تجاری در حوزه کالاها و خدمات متمرکز است. توافق‌نامه‌های امضا شده نه تنها به ایجاد فرصت‌های جدید در حوزه صادرات مجدد^۱ کمک کرده‌اند، بلکه سهم به‌سزایی در دستیابی به رشد اقتصادی پایدار داشته‌اند. طبق آمار، تجارت خارجی امارات در نیمه نخست سال ۲۰۲۴ به ۱,۳۹۵ تریلیون درهم رسید که رشد ۱۱,۲ درصدی نسبت به سال قبل را نشان می‌دهد. همچنین، ارزش تجارت کالاهای امارات تا پایان سال ۲۰۲۳ به ۲,۶ تریلیون درهم رسید و این کشور موفق شد بیش از نیمی از اهداف اقتصادی چشم‌انداز «نحن الإمارات ۲۰۳۱» را هشت سال پیش از موعد تحقق بخشد. تمرکز این توافق‌نامه‌ها بر حوزه‌هایی مانند فناوری‌های پیشرفته، هوش مصنوعی، خدمات مراکز داده، حمل‌ونقل هوشمند و فناوری‌های مالی، فرصت‌های بی‌سابقه‌ای برای رشد اقتصادی ایجاد کرده و جایگاه امارات را به عنوان یکی از بازیگران اصلی تجارت جهانی و قطب اقتصادی منطقه‌ای و بین‌المللی تثبیت کرده است.

^۱ Re-Export

تجارت خارجی ۷۶۰ میلیارد دلاری امارات در سال ۲۰۲۴

آمارهای تازه نشان می دهد حجم تجارت خارجی امارات متحده عربی در سال ۲۰۲۴ برای اولین بار در تاریخ این کشور به ۷۶۰ میلیارد دلار رسید، در حالی که تعداد شرکت های جدید فعال در این کشور به ۲۰۰ هزار شرکت رسید. شیخ محمد بن راشد آل مکتوم (معاون رئیس امارات، نخست وزیر و حاکم دبی) گفت: «حجم سرمایه گذاری های مستقیم خارجی در امارات به ۳۵,۳۹ میلیارد دلار و ارزش صادرات صنعتی کشور به ۵۱,۷۳ میلیارد دلار رسید که این نیز برای اولین بار در تاریخ امارات است. وی در پستی در پلتفرم "ایکس" اشاره کرد که «در سال ۲۰۲۴، ۱۵۰ میلیون مسافر از فرودگاه های امارات عبور کردند و مراکز گردشگری این کشور بیش از ۳۰ میلیون مهمان را میزبانی کردند».

در همین سال، دولت امارات پروژه های را به مدت ۳ سال با مشارکت ۲۵۰۰ مقام دولتی برای به روزرسانی کلیه قوانین صادره از ابتدای اتحاد این کشور انجام داد. به لطف این تلاش ها، ۸۰ درصد از قوانین اقتصادی، اجتماعی و نظارتی این کشور به روز شدند که به ایجاد محیطی بهتر برای رشد کمک کرده است.

شیخ محمد بن راشد همچنین اشاره کرد که «جوانان اماراتی ۲۵ هزار شرکت کوچک و متوسط راه اندازی کردند که وارد چرخه اقتصادی کشور شده اند. همچنین، تعداد شهروندان فعال در بخش خصوصی ۳۵۰ درصد افزایش یافت و به ۱۳۱ هزار نفر برای اولین بار رسید، که این امر به لطف برنامه ملی ناسف محقق شده است». وی افزود: «دولت امارات بیش از ۷۵۰ پروژه و ابتکار ملی برای حمایت از مسیر توسعه و جذب بهترین استعدادها، سرمایه ها و فرصت ها برای امارات راه اندازی کرده است». شیخ محمد بن راشد همچنین گفت که «هیئت دولت و شورای وزارتی برای پیشبرد توسعه ۱۳۰۰ تصمیم گرفته اند و ابلاغ کرده اند تا بهترین محیط نظارتی برای حمایت از رشد سریع کشور طی دو دهه آینده ایجاد شود».

امارات همچنین در تلاش است تا تعداد توافق نامه های شراکت اقتصادی جامع خود را در سال ۲۰۲۵ افزایش دهد تا کشورهای بیشتری را شامل شود و منافع مشترکی برای کشور و شرکای خود در سراسر جهان فراهم کند. برنامه توافق نامه های شراکت **جامع** اقتصادی به تسریع این مسیر سعودی کمک کرده است. این کشور بیش از نیمی از مسیر برای دستیابی به اهداف تجارت خارجی در چشم انداز (نحن الإمارات ۲۰۳۱) را طی کرده است.

پیش بینی رشد ۴,۵ درصدی تولید ناخالص داخلی کشورهای خلیج فارس در سال ۲۰۲۵

مرکز آمار شورای همکاری خلیج فارس در تازه ترین گزارش خود اعلام کرده است که رشد تولید ناخالص داخلی کشورهای عضو با قیمت های ثابت، در سال جاری به ۳,۷٪ خواهد رسید، در سال ۲۰۲۵ به ۴,۵٪ افزایش خواهد یافت و در سال ۲۰۲۶ به ۳,۵٪ کاهش پیدا خواهد کرد. این رشد، به ویژه در سال ۲۰۲۵، به دلیل افزایش تولید نفت و آزادسازی تدریجی سهمیه های تولید توسط ائتلاف «اوپک پلاس» و تکمیل پروژه های توسعه میدان های جدید گاز پیش بینی شده است.

این گزارش تاکید دارد که بهبود اقتصادی در بخش‌های مرتبط با حمل‌ونقل، گردشگری و پروژه‌های زیرساختی، همراه با سیاست‌های مالی انبساطی، به رشد بخش‌های غیرنفتی نیز کمک خواهد کرد. بر اساس پیش‌بینی‌ها، رشد بخش غیرنفتی در سال جاری به ۴,۵٪ خواهد رسید و در سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ به ترتیب به ۳,۳٪ و ۴,۱٪ خواهد بود. این رشد عمدتاً ناشی از افزایش فعالیت‌های بخش خصوصی در حوزه‌هایی مانند گردشگری، حمل‌ونقل، ذخیره‌سازی و خرده‌فروشی است. همچنین، اجرای راهبردهای متنوع‌سازی اقتصادی طی سال‌های ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۶، منجر به رشد قابل‌توجهی در بخش‌هایی نظیر انرژی‌های تجدیدپذیر، فناوری، نوآوری و صنایع تبدیلی خواهد شد. این تلاش‌ها به کاهش وابستگی به نفت و گاز و ایجاد پایه‌های اقتصادی پایدار کمک می‌کند.

طبق این گزارش، تولید ناخالص داخلی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس با قیمت‌های ثابت در سال ۲۰۲۳ به ۱,۶۹۱ تریلیون دلار رسیده است. در مقابل، میانگین سرانه تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری در این کشورها با ۵٪ کاهش به ۳۶,۷ هزار دلار رسیده است که نسبت به ۳۸,۶ هزار دلار در سال ۲۰۲۲ کاهش محسوسی را نشان می‌دهد. پیش‌بینی شده است که نرخ تورم در کشورهای خلیج فارس طی سال‌های ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۶ به ترتیب در سطوح ۲,۴٪، ۲,۶٪ و ۲,۱٪ باقی بماند. همچنین، سهم کشورهای خلیج فارس از تولید ناخالص جهانی در سال ۲۰۲۳ معادل ۲٪ از مجموع ۱۰۵,۴ تریلیون دلار تولید ناخالص جهانی بوده است. این پیش‌بینی‌ها بیانگر تلاش کشورهای خلیج فارس برای ایجاد توازن بین رشد بخش نفتی و غیرنفتی، همراه با حفظ ثبات اقتصادی و کنترل تورم در سال‌های آینده است.

سرمایه‌گذاری‌های راهبردی چین در قزاقستان

گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد که چین به طور قابل‌توجهی سرمایه‌گذاری خود را در بخش‌های منابع طبیعی و صنعتی قزاقستان افزایش داده است. در حال حاضر، حدود ۵۰۰۰ شرکت با مشارکت چینی در این کشور ثبت شده‌اند و سهم شرکت‌های چینی از تولید نفت قزاقستان به ۲۴٪ رسیده است. شرکت‌های بزرگی مانند شرکت ملی نفت چین^۱ و سینوپک با استفاده از فناوری‌های پیشرفته در افزایش تولید و بهره‌وری میدان‌های نفتی فعال هستند. همکاری چین و قزاقستان از سال ۲۰۱۵ با راه‌اندازی ۵۲ پروژه مشترک به ارزش ۲۱,۱ میلیارد دلار در حوزه‌هایی چون متالورژی، پالایش نفت، تولید مواد شیمیایی، مهندسی مکانیک و کشاورزی آغاز شد. تاکنون، ۲۵ پروژه به ارزش ۷,۴ میلیارد دلار تکمیل شده و ۹ پروژه دیگر به ارزش ۲,۳ میلیارد دلار در حال اجرا هستند. هلدینگ مدیریت ملی بایترک قزاقستان نیز با موسسات مالی چینی مانند بانک توسعه چین همکاری کرده تا تامین مالی پروژه‌ها را تضمین کند. تا ژوئیه ۲۰۲۴، از میان ۷۰۷ پروژه ملی قزاقستان، ۱۳۹ پروژه شامل مشارکت خارجی بوده که از این میان، چین با ۳۰ پروژه به ارزش تقریبی ۵,۲ میلیارد دلار، دومین سرمایه‌گذار خارجی بزرگ در قزاقستان است. این روند نشان‌دهنده علاقه راهبردی چین به منابع طبیعی و پتانسیل صنعتی قزاقستان است و پیش‌بینی می‌شود که این سرمایه‌گذاری‌ها در سال‌های آینده افزایش یابد و نقشی کلیدی در توسعه اقتصادی این کشور ایفا کند.

^۱ CNPC

سرمایه‌گذاری عربستان در معدن کلیدی پاکستان

پاکستان با امضای توافقی به ارزش ۵۴۰ میلیون دلار، ۱۵٪ از سهام معدن بزرگ «ریکو دیک» را به عربستان سعودی واگذار خواهد کرد. این معدن، یکی از بزرگ‌ترین ذخایر مس و طلا در جهان است که در ایالت بلوچستان واقع شده و انتظار می‌رود نقشی اساسی در توسعه اقتصادی و معدنی پاکستان ایفا کند. بر اساس این توافق، پرداخت‌ها توسط عربستان در دو مرحله انجام می‌شود: ابتدا مبلغ ۳۳۰ میلیون دلار برای خرید ۱۰٪ از سهام و سپس ۲۱۰ میلیون دلار برای ۵٪ باقی‌مانده سهام پرداخت خواهد شد. معدن ریکو دیک به دلیل ذخایر عظیم خود شناخته شده است؛ این معدن دارای ۵,۹ میلیارد تن مس و ۴۱,۵ میلیون اونس طلاست و آن را به یکی از بزرگ‌ترین معادن جهان تبدیل کرده است. هزینه استخراج این معدن بین ۶ تا ۶,۵ میلیارد دلار برآورد شده و پیش‌بینی می‌شود بهره‌برداری آن از سال ۲۰۲۸ آغاز شود. همچنین، صندوق توسعه سعودی مبلغ ۱۵۰ میلیون دلار برای توسعه معادن در بلوچستان اختصاص داده است.

این اقدام بخشی از راهبرد عربستان برای تنوع‌بخشی به اقتصاد و گسترش همکاری‌های راهبردی با کشورهای شریک به شمار می‌رود. توسعه معدن ریکو دیک فرصت مهمی برای اقتصاد پاکستان ایجاد خواهد کرد. این پروژه علاوه بر تقویت بخش معدن، فرصت‌های شغلی گسترده‌ای ایجاد کرده، زیرساخت‌های محلی را بهبود می‌بخشد و منابع درآمدی بلندمدت برای دولت فدرال و ایالت بلوچستان فراهم می‌آورد. در حال حاضر، شرکت کانادایی «بریک گلد»^۱ مالک ۵۰٪ از سهام معدن ریکو دیک است و باقی سهام به صورت مشترک در اختیار دولت فدرال پاکستان و دولت ایالتی بلوچستان قرار دارد. عربستان سعودی همچنین آمادگی خود را برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های اکتشاف مواد معدنی در منطقه چاغی پاکستان اعلام کرده است. این اقدام بخشی از راهبرد عربستان برای تقویت همکاری‌های راهبردی در حوزه معدن و گسترش روابط اقتصادی با پاکستان است. این توافق نه تنها روابط اقتصادی پاکستان و عربستان سعودی را تقویت می‌کند، بلکه تأثیرات مثبتی بر توسعه اقتصادی بلوچستان و جایگاه پاکستان در بخش معدن جهانی خواهد داشت.

تلاش ترکیه برای افزایش تجارت با سوریه

وزیر تجارت ترکیه (عمر بولات) اعلام کرد که افزایش تجارت با سوریه، کشوری که به واسطه جنگ داخلی اقتصادش ویران شده، یکی از اولویت‌های اصلی وزارتخانه او است. بولات در مراسمی در استان کوجائلی گفت: «ما با سرعت در حال آماده‌سازی برای تجارت با سوریه هستیم.» او افزود که صادرات به سوریه، بهرگز در موارد خاص، مجاز است. بولات گفت: «در دوره جدید، به عنوان تیمی از صنعتگران، تولیدکنندگان، صادرکنندگان و سرمایه‌گذاران ترکیه‌ای، تلاش می‌کنیم به دولت

¹ Barrick Gold

جدید سوریه کمک کنیم تا این کشور بازسازی شود». او همچنین بر نقش دپارتمان سوریه در وزارت تجارت که به صورت شبانه‌روزی برای تحقق این اهداف فعالیت می‌کند، تاکید کرد. در سال گذشته، ترکیه ۳۶۳,۵ میلیون دلار کالا از سوریه وارد کرد و ۲ میلیارد دلار به این کشور صادرات داشت.

در ده ماه نخست سال ۲۰۲۴، حجم تجارت بین دو کشور به ۲,۱۲ میلیارد دلار رسید. با این حال، اقتصاد سوریه همچنان تحت تاثیر جنگ داخلی و فروپاشی دولت بشار اسد آسیب دیده است. آمار نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی سوریه از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ به نصف کاهش یافته است. همچنین، وابستگی به واردات مواد غذایی اساسی و کاهش شدید تولیدات صنعتی و کشاورزی از چالش‌های اساسی این کشور است.

برنامه پنج‌ساله عراق برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی

کمیسیون ملی سرمایه‌گذاری عراق اعلام کرده است که برنامه‌ای پنج‌ساله برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی تدوین شده است. این برنامه بر اصلاح قانون سرمایه‌گذاری و رفع مشکلات و موانع موجود در فرآیند سرمایه‌گذاری متمرکز است. سخنگوی کمیسیون ملی سرمایه‌گذاری عراق (حنان جاسم) در گفت‌وگو با خبرگزاری رسمی عراق^۱ اظهار داشت: «این برنامه شامل افزایش معافیت‌ها، تسهیلات و مزایای قانونی برای سرمایه‌گذاران است. همچنین، پیوستن به توافق‌نامه‌های بین‌المللی که از سرمایه‌گذاران خارجی حمایت می‌کنند و امکان مراجعه به مراکز داوری بین‌المللی برای حل اختلافات مرتبط با قراردادهای سرمایه‌گذاری نیز بخشی از این طرح است.» وی افزود: «اصلاح قانون سرمایه‌گذاری شماره ۱۳ سال ۲۰۰۶ و آیین‌نامه‌های مربوطه در این برنامه گنجانده شده است. همچنین، اصلاحیه دوم قانون سرمایه‌گذاری شماره ۲ سال ۲۰۰۹ به منظور رفع موانع و بهبود فرآیند سرمایه‌گذاری بازنگری خواهد شد.» این کمیسیون تلاش می‌کند تا با اعمال کنترل‌های نظارتی، برابری میان سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی را تضمین کند. سیستم پنجره واحد و خدمات سرمایه‌گذاران به گونه‌ای فعال می‌شود که فرآیند تاییدیه‌های بخشی برای پروژه‌های سرمایه‌گذاری در بازه‌های زمانی مشخص مطابق قانون تسهیل شود.

برنامه پنج‌ساله عراق برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی با اصلاحات جامع در قانون سرمایه‌گذاری و تلاش برای تسهیل فرآیندهای اداری آغاز شده است. جاسم تاکید کرد که اصلاح سوم قانون سرمایه‌گذاری شماره ۱۳ به طور ویژه برای رفع مشکلات اجرایی تدوین شده و شامل افزایش اختیارات مراجع استانی مطابق با قانون اساسی، ارائه تضمین‌های بیشتر به سرمایه‌گذاران و تسهیل انعقاد قراردادهای سرمایه‌گذاری میان مالکان و سرمایه‌گذاران است. در حوزه گردشگری، بغداد و سایر استان‌ها شاهد رشد ساخت و تکمیل هتل‌ها بوده‌اند که این امر ناشی از افزایش ورود گردشگران و هیئت‌های خارجی است. با این حال، حجم سرمایه‌گذاری در این بخش هنوز به سطح مطلوب نرسیده است. کمیسیون، برنامه‌هایی برای ایجاد شهرهای

¹ INA

بزرگ گردشگری در مناطق تاریخی و مذهبی مانند بابل، اور، ناصریه و موصل تدوین کرده و تشویق گردشگری مذهبی در نجف، کربلا و سامرا نیز بخشی از این طرح است. به گفته جاسم، بخش‌هایی مانند حمل‌ونقل، نفت، برق، بهداشت، آموزش، مسکن، ارتباطات، کشاورزی، جوانان و ورزش اولویت‌های اصلی این برنامه هستند و در تحقق اهداف برنامه توسعه ملی عراق نقش کلیدی دارند. کمیسیون با وزارت‌خانه‌ها و آژانس‌های سرمایه‌گذاری برای شناسایی زمین‌های مناسب همکاری می‌کند و این زمین‌ها را به عنوان فرصت‌های واقعی سرمایه‌گذاری معرفی می‌کند. این اقدامات، همراه با تعریف هویت اقتصادی و نیازهای هر استان، به جذب سرمایه‌های خارجی و جلب مشارکت شرکت‌های بین‌المللی کمک می‌کند. برنامه پنج‌ساله عراق تعهد این کشور را برای تبدیل شدن به مقصدی جذاب برای سرمایه‌گذاری خارجی و پایه‌ریزی رشد اقتصادی پایدار نشان می‌دهد. انتظار می‌رود که این برنامه، با ایجاد فرصت‌های جدید و تسهیل فرآیندهای سرمایه‌گذاری، گامی موثر در جهت توسعه اقتصادی کشور باشد.

احداث اولین شهر صنعتی تخصصی آهن و فولاد در عراق

وزارت صنعت و معادن عراق از پیشرفت‌های چشم‌گیر در پروژه تاسیس اولین شهر صنعتی تخصصی در حوزه آهن و فولاد در استان بصره خبر داد. این پروژه، که در زمین‌های شرکت آهن و فولاد بصره در حال اجراست، اکنون در مراحل نهایی قرارداد قرار دارد و به عنوان یکی از مهم‌ترین اقدامات صنعتی کشور شناخته می‌شود. ضحی الجبوری (سخنگوی وزارت صنعت و معادن) اظهار داشت که وزارت به توسعه شهرهای صنعتی، به ویژه شهرهای تخصصی مانند این پروژه، توجه ویژه‌ای داشته است. وی تاکید کرد که این شهر صنعتی نقش اساسی در تامین نیازهای محصولات آهن و فولاد ایفا می‌کند و اولین تجربه توسعه‌یافته با مشارکت یک شرکت جهانی متخصص در این حوزه خواهد بود. به گفته الجبوری، هیئت وزیران در جلسه شماره ۴۲ مورخ ۱۵ اکتبر ۲۰۲۴، مجوز همکاری شرکت عمومی آهن و فولاد با یک توسعه‌دهنده برای تاسیس این شهر صنعتی را صادر کرده است. این اقدام بر اساس مفاد قانون شرکت‌های عمومی صورت گرفته و الزامات اجرایی پروژه با همکاری هیئت شهرهای صنعتی و شرکت عمومی آهن و فولاد در حال تکمیل است. این شهر صنعتی تخصصی، با تامین محصولات کلیدی آهن و فولاد و جلب مشارکت شرکت‌های بین‌المللی، نقشی راهبردی در تحول اقتصادی و صنعتی عراق ایفا می‌کند. علاوه بر تقویت زیرساخت‌های صنعتی کشور، این پروژه فرصت‌های شغلی جدیدی را برای ساکنان استان بصره ایجاد خواهد کرد و به نقطه عطفی در توسعه اقتصادی عراق تبدیل می‌شود.

توافق عربستان و یمن بر سر تاسیس ۳ شرکت مشترک و اجرای ۶ ابتکار توسعه‌ای

شورای مشترک تجاری عربستان و یمن اخیراً از توافقی برای تاسیس سه شرکت مشترک و راه‌اندازی شش ابتکار توسعه‌ای جدید با هدف تقویت همکاری‌های تجاری و اقتصادی خبر داد. این توافقات در نشست شورای مشترک تجاری، با حضور بیش از ۳۰۰ سرمایه‌گذار از دو کشور در شهر مکه به تصویب رسید. عبدالله بن مرعی بن محفوظ (رئیس شورای تجاری عربستان

و یمن) اعلام کرد که سه شرکت جدید در حوزه‌های انرژی، ارتباطات و نمایشگاه‌ها فعالیت خواهند کرد. شرکت اول در زمینه تولید انرژی‌های تجدیدپذیر، با سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیون دلاری، برق خورشیدی تولید کرده و به تامین انرژی در مناطق مختلف یمن کمک خواهد کرد. شرکت دوم در حوزه ارتباطات از طریق شبکه فضایی «استارلینک» خدمات ارائه خواهد داد. شرکت سوم نیز برای برگزاری نمایشگاه‌ها و کنفرانس‌ها با هدف بازاریابی محصولات سعودی و کمک به بازسازی یمن تاسیس خواهد شد.

علاوه بر این، از ابتدای سال ۲۰۲۳ تاکنون، ۸۳۸ سرمایه‌گذار یمنی وارد بازار عربستان شده‌اند و مجموع ارزش این سرمایه‌گذاری‌ها به ۱۸ میلیارد ریال سعودی (۴,۸ میلیارد دلار) رسیده است. همچنین، تعداد مجوزهای صادره برای سرمایه‌گذاری یمنی‌ها در عربستان به ۳۰۹۴ مورد گزارش شده است. در حوزه تجارت، ارزش صادرات عربستان به یمن در سال جاری ۵,۶ میلیارد ریال سعودی (۱,۴۹ میلیارد دلار) بوده است. این صادرات شامل محصولات متنوعی نظیر لبنیات، سوخت، روغن‌ها و موم‌های معدنی، میوه‌ها و سایر اقلام مصرفی بوده است. این توافقات نمادی از همکاری اقتصادی و توسعه‌ای میان دو کشور است که می‌تواند تاثیر مثبتی بر بازسازی و رشد اقتصادی یمن داشته باشد.

قطر تهدید به توقف صادرات گاز به اروپا کرد

قطر هشدار داده است که در صورت اجرای قوانین جدید اتحادیه اروپا که شامل محدودیت‌هایی در زمینه نیروی کار و مقررات زیست‌محیطی می‌شود، صادرات گاز به اروپا را متوقف خواهد کرد. سعد الکعبی (وزیر دولت قطر در امور انرژی و مدیرعامل شرکت «قطر انرژی») در مصاحبه‌ای با فایننشال تایمز اعلام کرد: «اگر اجرای این قوانین باعث کاهش ۵ درصدی درآمد ما از فروش گاز به اروپا شود، صادرات را متوقف خواهیم کرد. این تصمیم کاملاً جدی است و چنین ضرری برای دولت قطر غیر قابل قبول است.»

الکعبی تاکید کرد که این درآمد متعلق به مردم قطر است و هر گونه کاهش آن می‌تواند به منافع ملی کشور آسیب برساند. او از اتحادیه اروپا خواست تا این قوانین را بازنگری کرده و نسبت به تبعات احتمالی آن برای تامین انرژی اروپا هوشیار باشد. این تهدید در واکنش به قانونی مطرح شده است که اتحادیه اروپا در ماه مه گذشته تصویب کرد. این قانون بخشی از تلاش‌های اتحادیه برای دستیابی به هدف «انتشار صفر کربن» تا سال ۲۰۵۰ است و شرکت‌ها را ملزم به رعایت الزامات زیست‌محیطی و اجتماعی سخت‌گیرانه‌تر می‌کند. شرکت‌هایی که این مقررات را نقض کنند، ممکن است با جریمه‌ای معادل ۵٪ از درآمد جهانی خود مواجه شوند.

قطر، به عنوان یکی از بزرگ‌ترین تامین‌کنندگان گاز طبیعی مایع به اروپا، نقش کلیدی در امنیت انرژی این قاره دارد و توقف صادرات این کشور می‌تواند توازن عرضه و تقاضا در بازار انرژی اروپا را مختل کند. الکعبی تاکید کرد: «در صورت اصرار

بر اجرای این قوانین سخت‌گیرانه، ما آماده‌ایم صادرات گاز به اروپا را متوقف کنیم، زیرا حفظ منافع ملی قطر در اولویت قرار دارد.» این تهدید در حالی مطرح می‌شود که اروپا در تلاش است تا منابع تامین انرژی خود را متنوع‌تر کرده و وابستگی به واردات انرژی از کشورهای خاص را کاهش دهد. توقف احتمالی صادرات گاز قطر، این هدف را پیچیده‌تر کرده و فشار بیشتری بر بازار انرژی اروپا وارد خواهد کرد.

فرصت‌های اقتصادی در امارات برای سرمایه‌گذاران ترکیه

کانات کوتلوک (رئیس شورای بازرگانی ترکیه در دبی) با اشاره به پروژه‌های بلندمدت امارات متحده عربی برای سال‌های ۲۰۳۱، ۲۰۴۰ و ۲۰۷۱، از فرصت‌های جدید همکاری برای سرمایه‌گذاران ترک خبر داد. وی پتانسیل اقتصادی امارات برای دستیابی به هدف ۳۵ تریلیون دلاری را عاملی دانست که امکان گسترش فعالیت شرکت‌های ترک در بازارهای خاورمیانه، آسیا و آفریقا را فراهم می‌کند. کوتلوک همچنین حجم مبادلات تجاری میان ترکیه و امارات در سال ۲۰۲۳ را ۱۷,۷ میلیارد دلار اعلام کرد و نمایشگاه‌های تجاری نظیر نمایشگاه مواد غذایی خلیج فارس و نمایشگاه سلامت عرب را به عنوان فرصت‌های کلیدی برای شرکت‌های ترک در جهت دسترسی به بازار منطقه معرفی کرد. او به موفقیت کنسرسیومی از شرکت‌های ترک و چینی در پروژه طراحی و ساخت خط آبی مترو دبی به ارزش ۵,۶ میلیارد دلار اشاره کرد و این دستاورد را نشان‌دهنده توانمندی بخش ساخت‌وساز ترکیه دانست. کوتلوک به تجار و سرمایه‌گذاران ترک توصیه کرد که هنگام ارزیابی فرصت‌های موجود در امارات، به فرهنگ کسب‌وکار و قوانین محلی این کشور توجه ویژه‌ای داشته باشند. با توجه به روابط اقتصادی رو به گسترش بین ترکیه و امارات، انتظار می‌رود که این همکاری‌ها در آینده نیز تداوم یابد و به رشد اقتصادی هر دو کشور کمک کند.

رشد ۳۳,۴ درصدی مازاد تجاری قزاقستان در ۱۰ ماهه نخست سال ۲۰۲۴

مازاد تجارت خارجی قزاقستان در بازه ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۴ به ۲۰,۱ میلیارد دلار رسید که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳۳,۴٪ افزایش نشان می‌دهد. این رقم در مقایسه با مازاد تجاری ۱۵ میلیارد دلاری سال ۲۰۲۳، بالاترین تراز تجاری قزاقستان در چهار سال اخیر محسوب می‌شود (به استثنای سال ۲۰۲۲ که افزایش صادرات مجدد به روسیه باعث رشد استثنایی صادرات شد). این رشد چشم‌گیر، عمدتاً ناشی از افزایش ۵,۱ درصدی صادرات به ۶۸,۵ میلیارد دلار و کاهش ۳,۳ درصدی واردات به ۴۸,۴ میلیارد دلار بوده است. صادرات نفت (با قیمت میانگین ۸۱ دلار در هر بشکه افزایش یافت) به میزان ۶,۵٪ رشد داشته و درآمدهای نفتی را به ۳۷,۲ میلیارد دلار رسانده است. صادرات فلزات نیز ۱۳,۴٪ و مواد شیمیایی ۱۸٪ افزایش نشان داده‌اند و در این رشد سهم به‌سزایی داشته‌اند.

در مقابل، کاهش واردات ناشی از افت ۸,۷ درصدی واردات ماشین‌آلات و تجهیزات بوده است. با این حال، واردات مواد غذایی و محصولات شیمیایی به ترتیب ۷,۳ و ۲,۴٪ افزایش داشته که بخشی از کاهش کلی واردات را جبران کرده است. با وجود این دستاوردها، اقتصاد قزاقستان همچنان به شدت وابسته به صادرات مواد خام است، به طوری که بیش از ۸۰٪ صادرات کشور را محصولات معدنی، فلزات و مواد غذایی فرآوری نشده تشکیل می‌دهند. دولت قزاقستان برای کاهش این وابستگی و مقاوم‌سازی اقتصاد، باید بر توسعه صادرات کالاهای با فناوری متوسط و پیشرفته تمرکز کند. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که تغییرات ساختاری عمده‌ای در تجارت این کشور تا پایان سال ۲۰۲۴ رخ نخواهد داد. کاهش ارزش تنگه^۱ (واحد پول قزاقستان) می‌تواند به افزایش صادرات کمک کند، اما عواملی مانند تولید راکد نفت، افت قیمت‌های جهانی نفت و کاهش تقاضای چین می‌تواند رشد اقتصادی کشور را محدود کند. با این وجود، پیش‌بینی می‌شود که روند بهبود مازاد تجاری قزاقستان ادامه یابد و کسری حساب جاری این کشور به ۱,۳٪ تولید ناخالص داخلی کاهش پیدا کند. این عملکرد نویدبخش ثبات اقتصادی بیشتر برای قزاقستان در سال‌های آینده است.

قرارداد ۱۴۵ میلیون دلاری ساخت کارخانه سیمان در لوگر

وزارت معادن و پترولیوم افغانستان اخیراً قرارداد ساخت کارخانه‌ای بزرگ برای تولید سیمان در منطقه التمرور ولایت لوگر را با همکاری یک شرکت چینی و یک شریک افغان امضا کرد. این پروژه با سرمایه‌گذاری ۱۴۵ میلیون دلاری اجرا خواهد شد و ظرفیت تولید روزانه ۲۵۰۰ تن سیمان را دارد. همچنین، پیش‌بینی می‌شود که این کارخانه به ایجاد صدها شغل در منطقه کمک کند و نیازهای داخلی کشور به سیمان را تامین نماید.

هدایت‌الله بدری (سرپرست وزارت معادن و پترولیوم) در مراسم امضای این قرارداد گفت: «این چهارمین قرارداد بزرگ در بخش سیمان است که به شرکت‌های داخلی و خارجی واگذار شده است. پروژه به صورت مرحله‌وار اجرا خواهد شد و در نهایت به ظرفیت تولید کامل خود خواهد رسید.» وی این اقدام را بخشی از راهبرد دولت برای توسعه صنعت معدن در افغانستان دانست. رئیس شرکت سیمان لوگر نیز در این مراسم اعلام کرد: «ما علاوه بر سودآوری، به رفاه مردم محلی و تحقق اهداف مشترک توجه ویژه داریم و متعهد به رعایت قوانین افغانستان و مشارکت در بازسازی کشور هستیم.» جزئیات قرارداد به شرح زیر است:

مدت قرارداد: ۳۰ سال

مراحل اجرا: اکتشاف معدن، ساخت کارخانه، تولید سیمان

^۱ Kazakhstan Tenge

مساحت معدن: ۵۱ کیلومتر مربع

ظرفیت تولید: ۲۵۰۰ تن سیمان در روز

سخنگوی وزارت معادن و پترولیم اعلام کرد که این پروژه بخشی از برنامه‌های بزرگ دولت برای بهره‌برداری از معادن کشور است. از زمان به قدرت رسیدن مجدد طالبان، حدود ۶۲۳ میلیون دلار سرمایه‌گذاری در چهار پروژه بزرگ سیمان در ولایت‌های جوزجان، هرات، پروان و لوگر صورت گرفته است. این کارخانه نه تنها نیازهای داخلی افغانستان را تامین می‌کند، بلکه می‌تواند به توسعه اقتصادی کشور و ایجاد فرصت‌های شغلی در منطقه کمک شایانی کند. طالبان این قرارداد را به عنوان نشان‌دهنده افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران خارجی و تعهد به رشد صنعت معدن در افغانستان توصیف کرده است.

هزینه‌های اقتصادی تنش‌های ژئوپلیتیک در خاورمیانه در سال ۲۰۲۴

آمارهای جدید نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۴، تنش‌های ژئوپلیتیک و جنگ اسرائیل علیه غزه تأثیرات عمیق و گسترده‌ای بر اقتصاد کشورهای منطقه عربی گذاشت. فلسطین و لبنان از جمله کشورهایی بودند که بیش‌ترین آسیب را متحمل شدند. در فلسطین، تولید ناخالص داخلی با کاهش ۲۶ درصدی مواجه شد و اقتصاد نوار غزه به دلیل افت ۸۶ درصدی تولید ناخالص داخلی و تخریب ۸۸٪ واحدهای بخش خصوصی به شدت آسیب دید. نرخ بیکاری در غزه به بیش از ۸۰٪ رسید و بحران مالی دولت فلسطین تشدید شد، به طوری که حقوق کارمندان دولتی به ۶۰ تا ۷۰٪ کاهش یافت. علاوه بر این، دولت فلسطین برای تامین نیازهای مالی خود در سال ۲۰۲۴ به ۱,۰۴ میلیارد دلار نیاز دارد.

لبنان نیز در پی جنگ اسرائیل علیه جنوب این کشور دچار خسارات اقتصادی شدیدی شد. بر اساس گزارش بانک جهانی، این جنگ خسارتی معادل ۵,۱ میلیارد دلار به لبنان وارد کرده است. حدود ۱۰۰ هزار واحد مسکونی تخریب یا آسیب دیدند و ۱۶۶ هزار نفر شغل خود را از دست دادند. رشد اقتصادی این کشور نیز ۶,۶٪ کاهش یافت، آن هم در شرایطی که لبنان از سال ۲۰۱۹ تاکنون یکی از شدیدترین بحران‌های اقتصادی جهان را تجربه کرده است.

مصر نیز به دلیل نزدیکی به مناطق درگیری به شدت تحت تأثیر قرار گرفت. کاهش درآمد کانال سوئز به دلیل تنش‌های منطقه‌ای، زیانی بالغ بر ۷ میلیارد دلار برای این کشور به همراه داشت که معادل کاهش ۶۰ درصدی درآمد این کانال نسبت به سال گذشته است. رشد اقتصادی مصر نیز به ۲,۴٪ کاهش یافت و تورم مصرف‌کننده برای سال مالی ۲۰۲۴-۲۰۲۵ به ۳۳,۳٪ پیش‌بینی شد.

اردن نیز از تأثیرات تنش‌های خاورمیانه بی‌نصیب نماند. این تنش‌ها باعث کاهش ۴,۴ درصدی درآمد گردشگری شدند. فروش کالاها در بخش خرده‌فروشی افت کرد، به طوری که فروش داروخانه‌ها با ۲۰٪ کاهش مواجه شد. کاهش تعداد گردشگران ورودی یکی از عوامل اصلی این افت اقتصادی بود.

اسرائیل نیز به دلیل هزینه‌های جنگ علیه غزه با چالش‌های اقتصادی قابل توجهی روبرو شد. کسری بودجه این کشور به ۷,۷٪ تولید ناخالص داخلی (معادل ۴۰,۵ میلیارد دلار) رسید. همچنین، ورود گردشگران به اسرائیل با کاهش ۷۰ درصدی به ۸۸۵ هزار نفر محدود شد. کمبود ۱۷۰ هزار کارگر فلسطینی، که در بخش‌های کلیدی اقتصادی نظیر ساخت‌وساز فعال بودند، آسیب‌های بیش‌تری به اقتصاد این کشور وارد کرد. این تحولات نشان‌دهنده پیامدهای سنگین تنش‌های ژئوپلیتیک بر اقتصادهای منطقه است و بر لزوم دستیابی به راه‌حل‌های دیپلماتیک برای کاهش بحران‌ها و پیامدهای منفی آن‌ها تاکید دارد.

ازبکستان مذاکرات پیوستن به سازمان تجارت جهانی را با آمریکا به پایان رساند

ازبکستان با موفقیت مذاکرات خود با ایالات متحده برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی^۱ را به اتمام رساند و دستورالعمل مربوطه در واشنگتن امضا شد. کاترین تای (نماینده تجاری ایالات متحده) ضمن اعلام این خبر، این دستاورد را بخشی از تلاش‌های ازبکستان برای عضویت در این سازمان بین‌المللی دانست.

درخواست اولیه ازبکستان برای عضویت در WTO به سال ۱۹۹۴ بازمی‌گردد، اما فعالیت‌های جدی در این زمینه از سال ۲۰۲۰ آغاز شد. طی این مدت، این کشور تعهد بالایی به پیشبرد مذاکرات نشان داد که نتیجه آن پیشرفت‌های چشم‌گیری در دو سال اخیر بود. کاترین تای با اشاره به پایان مذاکرات دوجانبه در حوزه دسترسی به بازار برای کالاها و خدمات، این گام را نشانه‌ای از تلاش مستمر ازبکستان برای عضویت در WTO دانست. عزیزبک اورونوف (نماینده ویژه رئیس‌جمهور ازبکستان در امور WTO) اظهار داشت که این مذاکرات ۱۴ ماه به طول انجامید و بخشی از برنامه‌های گسترده این کشور برای تقویت دسترسی به بازارهای جهانی و بهبود جایگاه اقتصادی آن بود. توافق با ایالات متحده نشان‌دهنده تعهد ازبکستان به اصلاحات اقتصادی و همکاری‌های بین‌المللی است. پیش‌بینی می‌شود این عضویت فرصت‌های تازه‌ای برای توسعه تجارت و جذب سرمایه‌گذاری خارجی فراهم کند و جایگاه ازبکستان را در اقتصاد جهانی ارتقا دهد.

^۱ WTO